ISSN -2583-147X(P), Vol.- 8, Issue No. V, August 2022
Bastabatara Pariprakash Prachee
Peer Reviewed and Referred Research Journal

ବାରନ୍ଦା

ରଜନୀକାନ୍ତ ମିଶ୍ର

ଉଦୁଉଦିଆ ଖରାବେଳ । ଖାଇ ସାରି ରୋଷାଇ ଘର ସଜାଡି, ବାରନ୍ଦାରେ ପଡିଥିବା ଚଉକି ଉପରେ ଥକ୍କା ମାରି ବସିଗଲେ ମମତା । ବାରନ୍ଦାର ଚଉକିଟା କାହିଁ କେତେ ବର୍ଷରୁ ପଡିଛି । ମମତାଙ୍କ ବାପା ଜେଜେ ବାପା ଅମଳରୁ । ମମତାଙ୍କ ବାପା ଥିଲାବେଳେ ପ୍ରାୟ ସବୁ ସମୟ ସେଇଠି ବସି ରୁହନ୍ତି । କେତେବେଳେ ଖବରକାଗଜ ପଢନ୍ତି ତ ଆଉ କେତେବେଳେ ଗୁଣୁଗୁଣୁ ଗାଉଥାନ୍ତି ଭଜନ ଓ ଜଣାଣ । ବାରନ୍ଦାଟା ତାଙ୍କର ଖୁବ୍ ପ୍ରିୟ ଥିଲା । ଏତେ ବଡ ଘର ଥାଉ ଥାଉ ଏଇ ବାରନ୍ଦାରେ ମମତାଙ୍କ ବାପାଙ୍କର ଦିନର ଅନେକ ସମୟ କଟେ । ବାପା ତାଙ୍କର ଘରର ଯାବତୀୟ ହିସାବ ନିକାଶ, ବନ୍ଧୁ ମିଳନ ସବୁ ଏଇ ବାରନ୍ଦାରେ ବସି ସମ୍ପାଦନ କରନ୍ତି । ଦିନ ସାରା ଏଇ ବାରନ୍ଦାରେ ଗହଳି ଚହଳି ଲାଗି ରହିଥାଏ ।

ମମତାଙ୍କ ଆଖି ପଡ଼ିଲା ବାରନ୍ଦାର କାନ୍ଥରେ ଟଙ୍ଗା ଯାଇଥିବା ବାପାଙ୍କର ଫଟୋ ଉପରେ । ଚେହେରାରେ ଆଭିଜାତ୍ୟର ଠାଣି । ପାଖରେ ମା'ଙ୍କର ଫଟୋ ବି ଟଙ୍ଗା ହୋଇଛି । ବାପା ଥିଲେ ଏକ ଖୁବ୍ ରକ୍ଷଣଶୀଳ ବଂଶ ପରମ୍ପରାର ସୁଦୃଢ ସ୍ତମ୍ଭ । ଘରର ବଂଶ ପରମ୍ପରା ଓ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବାପାଙ୍କ ପାଇଁ ସର୍ବୋପରି ଥିଲା । ଏଇ ବାରନ୍ଦାରେ ବସି ବଂଶ ପରମ୍ପରାର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଅନେକ କଠୋର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିବା ମମତାଙ୍କର ମନେ ପଡିଯାଉଥିଲା ।

ସାହି ପଡିଶାର ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ ବି ବାପାଙ୍କର ଖୁବ୍ ଖାତିର । ଘଟଣା ଓ ଦୁର୍ଘଟଣାର ମୀମାଂସା ପାଇଁ ଶାଇ ପଡିଶାର ଲୋକେ ଧାଇଁ ଆସନ୍ତି ବାପାଙ୍କ ପାଖକୁ । ବାପା ଯାହା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଅନ୍ତି ସମସ୍ତଙ୍କର ଗ୍ରହଣୀୟ ହୁଏ । କାହାର ପ୍ରତିବାଦ ନଥାଏ । ବାପାଙ୍କ ଓଜସ୍ୱୀ ଓ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚେହେରା ଆଗରେ, ବାରନ୍ଦା ଉପରକୁ ଉଠି ବାପାଙ୍କ ସାମନାରେ ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ କାହାକୁ କଥା ହେବା ମମତା ଶୁଣି ନାହାନ୍ତି ।

ଖରାର ପ୍ରକୋପ ବଢୁଥିଲା । ଏକା ଏକା ସକାଳ ପ୍ରହରୁ କାମ କରି କରି ମମତା ଥକି ଯାଇଥିଲେ । ଆଖି ତାଙ୍କର ଲାଗି ଆସୁଥିଲା । ଅର୍ଦ୍ଧନିଦ୍ରା ଅବସ୍ଥାରେ ହଜି ଯାଇଥିବା ସମୟ ଗୁଡାକ ମମତାଙ୍କ ମନ ଭିତରୁ ଉଙ୍କି ମାରୁଥିଲେ । ବାରନ୍ଦାର ଏଇ ଚଉକି ଉପରେ ବସି ମମତାଙ୍କ ବାପା ମମତାଙ୍କ ଜୀବନର ଏକ ବିରାଟ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିବା ମନେ ପଡିଯାଉଥିଲା । ଆଉ ବାପାଙ୍କ ସେଇ ନିଷ୍ପତ୍ତି ମମତାଙ୍କର ପ୍ରେମର ସ୍ୱପ୍ନ ମହଲକୁ ଭାଙ୍ଗି ଚୁରମାର କରି ଦେଇଥିଲା । ବଦଳି ଯାଇଥିଲା ମମତାଙ୍କ ଜୀବନର ଗତିପଥ । ମଉଳି ଯାଇଥିଲା ଯୌବନର ସବୁ ଶେଫାଳି ଫୁଲ । ଛଳ ଛଳ ଆଖି ତାଙ୍କର ଧିରେ ଧିରେ ନିଦ୍ରା ଦେବୀଙ୍କ କୋଳରେ ହଜିଯାଉଥିଲେ... ।

ଗେଟ୍‌ର ଆୱାଜ ଶୁଣି ଆଖି ଖୋଲିଲେ । ଜଣେ ବୟସ୍କ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ଗେଟ୍ ଖୋଲି ତାଙ୍କରି ଆଡକୁ ଆସିବା ନଜର ପଡିଲା ।

ପଚାରିଲେ,

- କାହାକୁ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ?"

- ଜୀବନ ବାବୁଙ୍କ ଘର, ନୁହଁ ?"

- ହଁ, ଏଟା ଜୀବନ ବାବୁଙ୍କ ଘର । କିନ୍ତୁ ସେ ତ ଅନେକ ଦିନରୁ ଚାଲିଗଲେଣି ।" ଜୀବନ ଦାଶ ମମତାଙ୍କର ବାପା ।

- ଆଗନ୍ତୁକଙ୍କର ନଜର ପଡିଲା ମମତାଙ୍କ ବାପା ଓ ମା'ଙ୍କ ଫଟୋ ଉପରେ । ବାରଣ୍ଡା ତଳୁ ହାତ ଯୋଡି ନମସ୍କାର ହୋଇ ପଚାରିଲେ,

- ଆପଣ.... ତାଙ୍କ ଝିଅ, ମମତା ?"

ମମତା ଚମକି ପଡିଲେ, ନିଜର ପରିଚୟ ଆଗନ୍ତୁକ ପାଖରେ ଥିବା ଯୋଗୁଁ । ମମତା କିଛି କହିବା ଆଗରୁ ଆଗନ୍ତୁକ ଜଣକ କହିଲେ,

– ମୋତେ ବୋଧହୁଏ ଚିହ୍ନି ପାରିଲେନି । ମୁଁ ଅସିତ୍" ।

ଅସିତ୍.... !!! ମମତା ହତବାକ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଥାନ୍ତି । ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ଗ୍ରସ୍ତ ଶରୀର ଭିତରେ ଖୋଜୁଥାନ୍ତି ତାଙ୍କର ପ୍ରାଣର ଅସିତଙ୍କୁ କଲେଜ ଜୀବନର ଖୁବ୍ ମେଧାବୀ,ସୌମ୍ୟ କାନ୍ତି ଚେହେରା ଧାରି ଓ ମିଷ୍ଟ ଭାଷି ଅସିତଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତିକୁ ଅନଭବ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାନ୍ତି, ସମୟର କ୍ରୁର ଛାଟରେ ନିଷ୍ପେସିତ ଆଗନ୍ତୁକଙ୍କ ଚେହେରା ଭିତରୁ । ବାରନ୍ଦା ତଳେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ଅସିତଙ୍କୁ ଦେଖି ମମତା କହିଲେ,

– ମୋତେ ତୁମେ ଚିହ୍ନି ପାରିଲନି ? ପଚାରିଲ, ମୁଁ ଜୀବନ ବାବୁଙ୍କ ଝିଅ ନା ନୁହଁ ।"

କେତେ ଦିନ ଯେ ବିତିଗଲାଣି । ତୁମ ଚେହେରା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବଦଳି ଯାଇଛି । ତୁମେ ବି ତ ମତେ ଚିହ୍ନି ପାରିଲିନି, ନୁହେଁ ?"

– ହଁ... । ହେଉ ଅସିତ୍, ଉପରକୁ ଆସ । ତଳେ କାହିଁକି ଠିଆ ହୋଇଛ ? ଏଇ ପାଖ ଚଉକିରେ ବସ । ମୁଁ ଚା' କରି ଆଣୁଛି ।"

– ନାଁ, ମୁଁ ଏଠି ଠିକ୍ ଅଛି । ତୁମକୁ ଟିକିଏ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଥିଲି । ଏଇନା ଚାଲିଯିବ ।"

– ଉପରକୁ ଆସିବନି ? ଏତେ ବର୍ଷ ପରେ ବି ଆହୁରି ମନେ ରଖିଛ ସେଦିନର ଘଟଣା ?"

ଅସିତ୍ ନିରବ ରହିଲେ,

ମମତାଙ୍କର ମନେ ପଡୁଥିଲା, ବାପାଙ୍କର କଠୋର ଜାତି ଧର୍ମ ଓ ପରମ୍ପରା ଭିତ୍ତିକ ଅନୁଶାସନର ଏକ ନିଷ୍ଠୁର ନିଷ୍ପତି । ଏମିତି ଏକ ଖରାବେଳେ ଅସିତ୍ ଆସିଥିଲେ ମମତାଙ୍କ ସହିତ ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ନେଇ । ଅସିତ୍ ଓ ମମତାଙ୍କ ଭଲ ପାଇବାକୁ ସାମାଜିକ ବନ୍ଧନର ସ୍ବୀକୃତି ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ । ଅସିତ୍, ନିଜ ବାପା ଓ ମା'ଙ୍କୁ ଅନେକ ବୁଝାଇଥିଲେ ମମତାଙ୍କ ଘରକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ନେଇ ଯିବା ପାଇଁ । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ସାହସ କରିପାରି ନଥିଲେ । କାରଣ... ? ଜାତି ଗୋତ୍ରର ବିରାଟ ଅନ୍ତର । ମମତା ଥିଲେ ତଥାକଥିତ ଉଚ୍ଚ ଜାତି ଓ ଅସିତ ନିଚ କୂଳରେ ଜନ୍ମିତ । ଅସିତ, ନିଜ ବାପା ମା'ଙ୍କ ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ ନିଜେ ଅସିଥିଲେ । ଅସିତଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବ ଶୁଣି ମମତାଙ୍କ ବାପା ଅଗ୍ନିବାଣ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ଅନେକ କଟୁକ୍ତି ଶୁଣିବାକୁ ପଡିଥିଲା ଅସିତାଙ୍କୁ । ବାରନ୍ଦାର ତଳେ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ ଅସିତ । ମୁଣ୍ଡ ପୋତି ସବୁ ଶୁଣିଥିଲେ । ବାପାଙ୍କର ଏତାଦୃଶ ବ୍ୟବହାରରେ ମର୍ମାହତ ହୋଇଥିଲେ ମମତା । ବାରନ୍ଦା କଣରେ ଥିବା କବାଟ ବନ୍ଧକୁ ଆଉଜି ସବୁ ଶୁଣୁଥିଲେ । ଲଜ୍ଜିତ ବି ମନେ କରୁଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କରିବେ ବା କ'ଣ ? ଉଚ୍ଚ, ନୀଚ ଓ ଜାତି, ଗୋତ୍ରର ଅହେତୁକ ଅହଂକାର ଆଗରେ ପ୍ରେମ ତାଙ୍କର ଅପମାନିତ ହେଉଥିବା ଦେଖି ବି ନିରବ ରହିଥିଲେ । ସମାଜ ଆଖି ଆଗରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ, ବାପା ଓ ମା'ଙ୍କର ମାନ ସମ୍ମାନ ତାଙ୍କୁ ଚୁପ୍ ରହିବାକୁ ବାଧ କରିଥିଲା ।

– ତୁମେ ଏକା ରହୁଛ" ? ଅସିତ୍‌ଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନରେ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହେଲେ ମମତା ।

– ହଁ । ବାପା ଓ ମା' ଅନେକ ଦିନରୁ ସ୍ବର୍ଗବାସ କଲେଣି ? ଆଉ କ'ଣ କରିବି ?

– ଆଚ୍ଛା ଅସିତ୍, ସେଦିନ ଗଲା ପରଠୁଁ ଆଉ ଗାଆଁକୁ ଫେରି ନଥିଲ ?"

– ବାପା ଓ ମା' ବହୁତ ବାଧ କରୁଥିଲେ ବିବାହ ପାଇଁ । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ରାଜି ହୋଇ ନଥିଲି । କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଟାଳି ଦେଇଥିଲି । ସେତେବେଳକୁ ମୋର ବମ୍ବେରେ ଚାକିରି ଆସିଥିଲା, ଚାଲିଗଲି । ସେଠାରୁ କିଛି ବର୍ଷ ପରେ ଆମେରିକା । ବାପା ଓ ମା'ଙ୍କୁ ବି ନେଇଗଲି । ଆମେରିକାରେ ରହିବା ସମୟରେ ସେମାନେ ଆରପାରିକୁ ଚାଲିଗଲେ । ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ ସେମାନେ ମୋତେ ବିବାହିତ ଦେଖିବାକୁ ଚାହିଁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ... । ଟିକିଏ ନିରବ ରହି ପୁଣି କହିଲେ,

କହିବାକୁ ଗଲେ ଆମେରିକାରେ ହିଁ ମୋର ଚାକିରି ଜୀବନ କଟିଛି । ଅବସର ପରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ବମ୍ବେରେ ରହୁଛି । ଗାଆଁରୁ ସେଦିନ ଯିବା ପରଠୁଁ ଆମ ଗାଆଁକୁ ଏଇ ମୋର ପ୍ରଥମ ଗସ୍ତ । କିଛିଦିନ ତଳେ ଆମ ଗାଆଁ ଖୁବ୍ ମନେ ପଡିଲା । ଧାଇଁ ଆସିଲି ।"

– ଆଉ ମୁଁ ... ? ? ମୁଁ କେବେ ମନେ ପଡିନାହିଁ ?"

ଦୁହେଁ ପୁଣି କିଛି ସମୟ ନିରବ ।

– ତୁମେ କ'ଣ ବିବାହ କଲ ନାହିଁ ?" ମମତା ପଚାରିଲେ,

– ବିବାହ ତ ମୁଁ ଅନେକ ପୂର୍ବରୁ କରିଛି ।" ଅସିତ୍‌ଙ୍କ କଣ୍ଠସ୍ୱରରେ କ୍ଷୋଭ ।

– ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପିଲାମାନେ ?" ମମତା ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ।

– ପିଲାମାନେ ନାହାନ୍ତି ।"

– ମାନେ ?"

– ମୋର କେହି ଛୁଆ ପିଲା ନାହାନ୍ତି ।"

– ଆଉ ସ୍ତ୍ରୀ ?"

– ହଁ, ଅଛନ୍ତି ।"

– କେଉଁଠି ? ବମ୍ବେ ରେ ?"

– ନାଁ ।"

– ଆଉ କେଉଁଠି ?"

ମୁଣ୍ଡ ତଳକୁ ପୋତି ଅସିତ ପୁଣି ନିରବ ରହିଲେ ।

– କିଛି କହିଲନି ଯେ ?"

– ଛାଡ ସେ କଥା । ତୁମ କଥା କୁହ । ତୁମ ସ୍ୱାମୀ ଓ ପିଲାମାନେ ?" ଅସିତ୍ ପଚାରିଲେ ।

– ମୋର ବେଶଭୂଷା ଦେଖି କିଛି ବୁଝି ପାରୁନାହଁ ?" ମମତା ନିଜ ଆଡକୁ ଚାହିଁ କହିଲେ ।

– ଓଃ, ତୁମେ ବିବାହ କରିନାହିଁ ? କିନ୍ତୁ ତୁମ ବାପା ତ ସେଦିନ କହିଥିଲେ ତୁମର ବିବାହ ତୁମ ଜାତି ଗୋତ୍ରରେ ସ୍ଥିର ସେ କରି ସାରିଥିଲେ । ଦୁଇଦିନ ପରେ ତୁମର ନିର୍ବନ୍ଧ ହୋଇଥାନ୍ତା । କଲ ନାହିଁ କାହିଁକି ?"

– କେମିତି କରିଥାନ୍ତି ? ତୁମେ କ'ଣ ମୋତେ ଚିହ୍ନି ନଥିଲ ? ତୁମକୁ ଜୀବନସାଥି ରୂପେ ହୃଦୟରେ ସ୍ଥାନ ଦେଇସାରିଲା ପରେ ଅନ୍ୟଜଣଙ୍କ ଶଯ୍ୟା ସଙ୍ଗିନୀ ହୋଇଥାନ୍ତି କିପରି ? ତୁମେ କ'ଣ ଭାବି ଥିଲ ମୁଁ କେଉଁ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶର ଝିଅ ? ତୁମେ ତ ସେଦିନ ବାରନ୍ଦା ତଳୁ ଚାଲିଗଲ ଯେ ପଛକୁ ଚାହିଁ ନାହଁ। ମୁଁ କେମିତି ରହିଲି, କେମିତି ବଞ୍ଚିଛି ତୁମେ ଟିକିଏ ବି ଭାବି ନାହଁ? ଭାବି ଥିଲେ ତୁମେ କ'ଣ ମୋତେ ହାସଲ କଲା ଯାଏଁ ପ୍ରୟାସ କରିନଥାନ୍ତ ? ମୁଁ ଘରର ଝିଅ । ହଠାତ ବାପା ଓ ମାଙ୍କୁ ଛାଡି ଘର ବାରନ୍ଦା ଡେଇଁ ଯାଇପାରିବା କଷ୍ଟକର ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତୁମେ କ'ଣ ବାରମ୍ବାର ଚେଷ୍ଟା କରିପାରିନଥାନ୍ତ ? ଗୋଟାଏ ଘଟଣାରେ ଅଭିମାନରେ ଚାଲିଗଲ ?

ବାପା ଓ ମା ମୋର ବିବାହ ପାଇଁ ଅନେକ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇ ଥିଲେ । ମା'ର ଇଚ୍ଛା, ଇଚ୍ଛାରେ ରହିଗଲା । ବାପା ବି ଚୁପ୍ ଚାପ୍ ଚାଲିଗଲେ । ମୁଁ ରହିଗଲି ଏକା ଏକା । କାହା ପାଇଁ ବଞ୍ଚି ରହିଛି ବୁଝି ହେଉନାହିଁ । ଗାଁ ମୁଣ୍ଡ ଆମ୍ବ ତୋଟାର ପୁରୁଣା ମନ୍ଦିର ସାମନାରେ ଆମେ ଜୀବନ ସାଥି ହୋଇ ବଞ୍ଚିବାର ଶପଥ ନେଇଥିଲେ । ଆଉ ବିବାହ କରିଥାନ୍ତି କିପରି ? ମୁଁ ମୋ ଜିଦ୍‌ରେ ଅଟଳ ଥିଲି । ଆଉ ବାପା ତାଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ । ଅନେକ ସମୟରେ ବାପାଙ୍କର କଠୋର ଅନୁଶାସନ ମୋତେ ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ କରୁଥିଲା । ସବୁ ଛାଡି ଚାଲି ଯିବାକୁ ମନ ହେଉଥିଲା । ଇଚ୍ଛା କରିଥିଲେ ଘର ଛାଡି ତୁମ ହାତଧରି ଚାଲି ଯାଇଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବାପା ସାରା ଜୀବନ ବଞ୍ଚିଥିଲେ ତାଙ୍କର ମାନ ସମ୍ମାନକୁ ପାଥେୟ କରି । ଲୋକ ଲଜ୍ୟା ମା'ର ଜୀବନ ଧାରଣର ଏକମାତ୍ର ମାଧ୍ୟମ ଥିଲା । ମୋର ବାରନ୍ଦା ଡେଇଁ ଚାଲିଯିବା ସେମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ତଳକୁ କରିଦେଇଥାନ୍ତା । ମୁଁ ମୋ ନିଜର ସବୁ କିଛି ହରାଇ ବି ବଞ୍ଚି ପାରିଲି । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଲଜ୍ଜିତ କରାଇ କ'ଣ ବଞ୍ଚି ପାରିଥାନ୍ତି... ? ନା' ସେମାନେ ବଞ୍ଚି ପାରିଥାନ୍ତେ ? କିଛିଦିନ ପରେ ମୁଁ ଏଇ ଗାଁ ସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷକତା କଲି । ବାପା ଓ ମା' ଦୁଇ ବର୍ଷ ତଳେ ଆଗ ପଛ ହୋଇ ଚାଲିଗଲେ । ଏବେ ଅବସର ପରେ ଏଇ ଘରର ଏକମାତ୍ର ଦାୟଦ । ଜୀବନର ଶୂନ୍ୟ ମହଲରେ କେଉଁ ଏକ ନିଭୃତ କୋଠରିରେ ଜଳୁଛି ଆମ ଭଲପାଇବାର ପ୍ରଦୀପ । ତାରି କ୍ଷୀଣ ଶିଖାକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ବଞ୍ଚି ରହିଛି । ଖାଇସାରି ଖରାବେଳେ ଯେବେ ଥକ୍କା ମାରି ଏଇ ବାରନ୍ଦାରେ ବସିଯାଏ ତୁମ କଥା ଖୁବ୍ ମନେ ପଡେ ସବୁଦିନ । ମନେ ପଡେ ସେଦିନର ଘଟଣା । ବିଶ୍ୱାସ କରି ହୁଏ ନାହିଁ ଜୀବନଟା ଏମିତି ଅଧୁରା ରହିଗଲା । ଓଃ... ।" ଅବଶୋଷର ଏକ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ବାହାରି ଆସିଲା ମମତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ।

– ଅସିତ୍..., ତୁମେ କହିଲ ବିବାହ କରିଛ । ଆଉ ସ୍ତ୍ରୀ'ଙ୍କ କଥା ଏଡାଇ ଦେଲ କାହିଁକି ? କ'ଣ କିଛି ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛ" ?

– ନା, ସେମିତି କିଛି ନୁହଁ ।"

– ତେବେ ତୁମ ସ୍ତ୍ରୀ କେଉଁଠି ?

– ମମତା.., ଜଣେ ଜଣକୁ ଜୀବନ ସାଥି କରିବାକୁ ହେଲେ ଖାଲି କ'ଣ ଦେହର ମିଳନ ନିହାତି ଜରୁରି ? ହୃଦୟରେ ସାଇତି ରଖି ସାରା ଜୀବନ ଚାଲି ହେବ ନାହିଁ ? ମୋ ମନ ତ ଆମ୍ବତୋଟାର ସେଇ ପୁରୁଣା ମନ୍ଦିର ସାମନାରେ ତୁମକୁ ସ୍ତ୍ରୀ ବୋଲି ସେଦିନ ହିଁ ଗ୍ରହଣ କରି ସାରିଥିଲା । ତୁମକୁ ପାଖରେ ପାଇଲି ନାହିଁ, ଦୁଃଖ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତୁମର ସ୍ମୃତିକୁ ସାଇତି ରଖି ଏ ଯାଏଁ ବଞ୍ଚି ପାରିଛି । ତୁମେ ବି ମୋତେ ତୁମ ହୃଦୟରେ ଏବେ ବି ସ୍ଥାନ ଦେଇଛ । ଯା'ଠୁ ଅଧିକ ନିବିଡ଼ ସମ୍ପର୍କ କ'ଣ ବା ହୋଇ ପାରିଥାନ୍ତା ?

ଦୁହେଁ ନିରବ... । ଦୁହିଁଙ୍କ ଆଖି ଛଳଛଳ । ଅଭିମାନ ଓ ଅବଶୋଷର ଅଶ୍ରୁ ଚକ୍ଷୁର କୂଳ ଲଂଘୁଥିଲେ । ପଣତ କାନିରେ ଲୁହ ପୋଛୁ ପୋଛୁ ମମତା କହିଲେ...

– ଅସିତ୍, ସମୟ ତ ସରିଗଲା । ଜାତି, ଧର୍ମ ଓ ଗୋତ୍ରର ଅଭିମାନ ବି ଲିଭି ସାରିଲାଣି । ପାଇବା ଓ ଉପଭୋଗର ଇଚ୍ଛା ତ କିଛି ନାହିଁ । ଆଉ ବର୍ତ୍ତମାନ.... ?

ଆଉ ବର୍ତ୍ତମାନ କ'ଣ ମମତା ? ଯେମିତି ଏତେ ଦିନ ବଞ୍ଚି ଆସିଲେ ବାକି ସମୟ ସେମିତି କାଟି ଦେବା । ବାପା ଓ ମା'ଙ୍କର ସେ ସମୟର ଆଦର୍ଶ ହୁଏତ ଆମ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଠିକ୍ ନଥିଲା । ତଥାପି ସେମାନଙ୍କ ଅବର୍ତ୍ତମାନରେ ସେମାନେ ଛାଡି ଯାଇଥିବା ମାନ ସମ୍ମାନରେ ଆଘାତ ତ ଦେଇ ହେବ ନାହିଁ । ଆଉ କିଛି ସମୟ ପରେ ମୁଁ ବମ୍ବେ ଚାଲି ଯିବି । ନଭଶ୍ଚୁମ୍ବୀ ଅଟ୍ଟାଳିକାର ନିଶବ୍ଦ କୋଠରିରୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରୁଥିବି ସାଗର ବୁକୁରେ ମାଳମାଳ ଢେଉ । ତା'ରି ଭିତରେ ଖୋଜୁଥିବି, ବିତିଯାଇଥିବା ସମୟର ଢେଉ ଭିତରର କିଛି ଖରା ଛାଇର ସ୍ମୃତି । ଆଉ ତୁମେ ବସିଥିବ ତୁମର ଏଇ ବାରନ୍ଦାରେ, ଏକା ଏକା । ଆମେ ଦୁହେଁ ପାଖରେ ନଥିବା ସତ, କିନ୍ତୁ ଆମ ଦୁହିଁଙ୍କ ହୃଦୟ ଥିବେ ଖୁବ୍ ନିକଟରେ, ଚିରଦିନ ।

– ମୁଁ ଆସୁଛି", କହି ଅସିତ୍ ଗେଟ୍ ଆଡକୁ ପାଦ ବଢାଇଲେ । ଗେଟ୍ ଖୋଲି ଅସିତ୍ ଚାଲିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଆଗକୁ ଆଗକୁ । ଗଲାବେଳେ ପକେଟରୁ ରୁମାଲ କାଢି ଆଖିରୁ ବାରମ୍ବାର ଲୁହ ପୋଛି ପକାଉଥିଲେ । ଧିରେ ଧିରେ ମମତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ପଟଳରୁ ଅପସରି ଯାଉଥିଲେ ଅସିତ୍ । ମମତା ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ ବାରନ୍ଦା ଉପରେ ଲୁହ ଝରାଇ । ଆଦ୍ୟ ଯୌବନର ପ୍ରଥମ ପ୍ରେମକୁ ପୁଣି ଥରେ ପାଖରେ ପାଇ ହରାଇବାର ଦୁଃଖରେ ଛାତିରେ ଜମାଟ ବାନ୍ଧୁଥିଲା କୋହ । ଦୃଢମନା ମମତା ନିଜକୁ ଖୁବ୍ ଅସହାୟ ମନେ କରୁଥିଲେ । ଯେମିତି ସେଦିନ ବାପାଙ୍କ କଟୁକ୍ତି ଶୁଣି ଅସିତ୍ ଅସହାୟ ଭାବେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ ବାରନ୍ଦା ତଳେ । ବାପା ଓ ମା'ଙ୍କ ଫଟୋକୁ ଚାହିଁ ଦୁଇ ଧାର ଲୁହ ବୋହିଗଲା । ପଣତକାନିରେ ଫଟୋ ଉପରୁ ଜମି ଥିବା ଧୂଳି ପୋଛି ଆଣିଲେ । ଲୁହ ଭିଜା ଆଖିରେ ଅପଲକ ନୟନରେ ଫଟୋରେ ଦେଖୁଥିଲେ ତାଙ୍କ ବାପାଙ୍କୁ । ଆଖିରେ ତାଙ୍କର ଅନେକ ଅଭିଯୋଗ । ତାଙ୍କର ମନେ ହେଲା, ସତେ ଯେମିତି ବାପାଙ୍କ ଚେହେରାର ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟତା ଉଭେଇ ଯାଇଛି । ଜମିଥିବା ଧୂଳି ସହିତ ଜାତି ଗୋତ୍ରର ଅହଂକାରର ପରଳ ପୋଛି ହୋଇ ଯାଇଛି ବାପାଙ୍କ ଚେହେରାରୁ । ବାପା ଓ ମାଙ୍କ ଆଖିରେ ଲୁହ ଚିକ୍ ଚିକ୍ ହେବା ପରି ତାଙ୍କର ମନେ ହେଲା । ମନେହେଲା, ଫଟୋ ଭିତରୁ ହାତ ବାହାର କରି ବାପା ତାଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ସ୍ନେହରେ ଆଉଁଷି ଦେଉଛନ୍ତି । ସତେ ଯେମିତି ସେ କହୁଥିଲେ, ମା' ଲୋ... ମୋର ମିଛ ଗର୍ବ ଓ ଅଭିମାନ ତୋ ସୁନା ସଂସାର ଉଜାଡ଼ି ଦେଲା । ମୁଁ ତୋର ଦୋଷୀ । ପାରିବୁ ଯଦି ଏ ବୟସରେ ବି ବାରନ୍ଦା ଡେଇଁ ସବୁ ଛାଡି ଅସିତ୍‌ଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଚାଲିଯା । ଜାତି, ଗୋତ୍ର, ବଂଶ ଓ ପରମ୍ପରାର ମିଥ୍ୟା ଗର୍ବ, ଅହଂକାର ଚୁନା ହେଇଯାଉ ।

ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରବନ୍ଧକ
ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ଓଭରସିଜ୍ ବ୍ୟାଙ୍କ
ପ୍ଲଟ୍ ନଂ ୩, ମଧୁସୂଦନ ନଗର
ଭୁବନେଶ୍ୱର